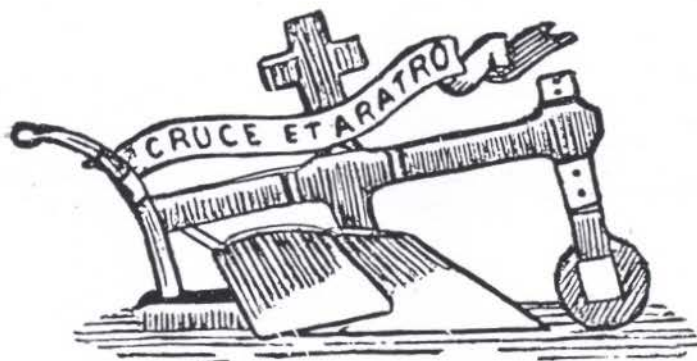

1896

1946

Gedenkboek

Gedenkboek

ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan
van den R.K. Boerenbond te Deurne op
9 October 1946

*Het tegenwoordige Bestuur van den Boerenbond:
H. Geelen, Voorzitter — A. v. d. Weyer, Onder-Voorzitter —
M. Aarts, Secretaris — P. Derks, W. v. Deursen, J. v. Leeuwen,
H. Kuunders, M. Poels en H. Verbaarschot, leden v. h. Bestuur,
P. J. v. Dinter, Geest. Adviseur en P. Jegerings, Zaakvoerder.*

Inleiding ★

Het Brabantse land staat in het teken van een groot boerenfeest.

En met reden! De boerenorganisatie de N.C.B. viert haar gouden jubileum.

Het zou hier te ver voeren, een volledige beschrijving te geven van de rol, die de N.C.B. heeft vervuld, in de opstanding van de Brabantse boerenstand, uit de diepste geestelijke ellende en zwartste stoffelijke armoede, waarin deze zich in de negentiger jaren bevond.

Door de drang van deze moeilijke omstandigheden in het leven geroepen, funderde zich de N.C.B. met als doelstelling: de verheffing van de Brabantse boerenstand, door het behartigen van zijn godsdienstige-, sociale-, economische- en culturele belangen.

De praktijk van 50 jaren heeft bewezen op welk een schitterende wijze zij in haar doelstelling is geslaagd.

Wij kennen de veelsoortige instellingen van de Boerenbond, die werden aangewend als middel om zijn vooropgezet doel te verwezenlijken, om de boerenstand een waardige plaats in onze samenleving te geven.

Er is wel geen terrein geweest van sociale- of

culturele zorg of de Boerenbond heeft het betreden.

De N.C.B. kon deze taak echter niet hebben volbracht, zonder daartoe de medewerking te hebben gehad van zijn plaatselijke afdelingen. Deze medewerking en steun is op kracht-dadige wijze door alle afdelingen, en door Deurne wel in het bijzonder verleend.

Het is dan ook daarom, dat wij aanspraak kunnen maken aan dit 50-jarig bestaansfeest ruimschoots deel te mogen hebben.

De Boerenbond van Deurne heeft in deze 50 jaren getoond zijn taak als standsorganisatie en ook als economische instelling te hebben begrepen.

Het past ons daarom naast de hulde, die wij heden brengen aan de grondleggers van onze grote organisatie, ook een eresaluut te brengen aan hen, die in deze 50 jaren de boerenorganisatie in onze afdeling tot zo een grote bloei hebben gebracht.

Onmiskenbaar dringt hier één centrale figuur naar voren en dat is wel Pastoor Roes. Wat hij in de loop dezer jaren voor onze afdeling heeft gepresteerd, grenst aan het onbeschrijfelijke.

Hij is geweest de pionier en stuwer op elk terrein onzer organisatie.

Laten wij hem hiervoor dankbaar gedenken. Doch naast hem danken wij de vele bestuurders en leden van onze organisatie, die gedurende deze tal van jaren door hun steun en samenwerking onze Boerenbond hebben uitgebouwd.

Wij hebben rede tot feestvreugde, echter niet zonder op de eerste plaats dank te brengen aan Hem, Wiens onmisbare zegen op ons werk heeft gerust.

Laat daarom een dankbaar gebed opgaan tot God, voor de zegen, die wij van Hem ontvingen, en die onmisbaar is voor ons werk in de toekomst.

Ons werk is nog niet voleind. Wij beleven thans een nieuwe tijd.

Nieuwe stromingen dringen zich op. De landbouw verkeert weer in een zeer moeilijk stadium. Toch moeten wij voorwaarts. Laat ons vooral ook nu, in deze moeilijke omstandigheden tonen voor onze taak berekend te zijn. Dit kan niet zonder onze onmisbare samenwerking en eendracht.

Wij moeten niet alleen onze organisatie voortzetten, wij moeten ook trachten deze nog grootser uit te bouwen.

Wil onze boerenorganisatie bloeien, dan moeten onze afdelingen bloeien en dat kan alleen, als onze leden medewerken.

Toont dan, dat onze afdeling werkt. God helpe ons.

HET BESTUUR.

A. NOOYEN,
*Voorzitter van 8 Mei 1908
tot 28 December 1918.*

J. W. KUUNDERS,
*Voorzitter 28 Dec. 1918
tot 31 December 1936.*

J. HERMANS †
*Mede-oprichter en Voorzitter
vanaf de oprichting tot 8 Mei 1908*

C. LAMMERS,
*de enige nog in leven van
de oprichters.*

H. GEELEN,
*Voorzitter vanaf 5 April
1945 tot op heden.*

MANNEN DIE ONS VOORGINGEN

TOEN IN HET JAAR 1896 MET DE KONINKLIJKE GOEDKEURING DER STATUTEN DE OPRICHTING VAN DE N.C.B. EEN FEIT GEWORDEN WAS, VERKEERDE DE BOEREN-stand, speciaal op de zandgrond, in een zeer desolate toestand. Met de grote landbouw-crisis van 1880 waren reeds vele van onze zandbedrijven ten onder gegaan, terwijl zeer vele een kwijnend bestaan hadden.

Stonden de zandbedrijven ten opzichte van die der klei- en veengronden reeds in een minder gunstige positie voor wat betreft de kwaliteit van de grond en de minder goede productie van de veestapel, hierbij kwam nog, dat de boeren der zandgronden door hun jarenlang armelijk bestaan geheel en al gebonden waren aan de woekerpraktijken van hun afnemers die tegelijkertijd hun geldschietters waren. Het zag er dan ook naar uit, alsof er voor den boer in onze Brabantse gewesten nooit een mogelijkheid zou komen om zich op te heffen uit die ellendige toestand, die als het ware op slavernij geleek.

In het jaar 1896 kwam hierin echter verandering. Gelijk de H. Willibrordus de Apostel genoemd wordt van Nederland, zo noemen wij Pater van den Elsen z.g. de Apostel van onze boeren. Hij was het die in dat jaar het initiatief nam om te komen tot de oprichting van een grote boerenorganisatie voor Noord-Brabant. Bij hem gold het devies: „Eenheid maakt macht”. De eenheid die hij bracht onder de boeren, was des te sterker omdat zij voor het merendeel verenigd waren in de grote eenheid van ons Katholiek Geloof. Wat deze eenheid van organisatie in de loop der jaren heeft weten te bereiken kunnen wij afleiden uit al hetgeen sinds de stichting van de Boe-

GERLACUS VAN DEN ELSSEN,
1853—1925

renbond in Brabant voor de boeren is tot stand gebracht.

Het is nog maar enkele weken geleden, dat de boeren bij tienduizenden zijn opgetrokken naar Tilburg, het hart van ons groot en machtig lichaam, om daar het vijftigjarig bestaan van den N.C.B. te vieren. Ofschoon door de minder gunstige omstandigheden van onze na-oorlogsjaren het feest niet kon worden gevierd op een wijze zoals men dat graag gewild zou hebben, toch kunnen wij getuigen, dat het op zijn minst geweest is, een geweldige demonstratie, die tot uitdrukking heeft gebracht de bloei en vooruitgang, ondanks de tijd van zes jaren oorlog, die het verenigingsleven ook in onze organisatie uit elkander wilde rukken. Met de geestelijke en wereldlijke autoriteiten uit geheel het land hebben wij getoond, dat de eenheid van onze Boerenbond in sterkte nog niets heeft ingeboet.

Bij de viering van dit gouden feest zijn op de eerste plaats ons aller gedachten uitgegaan naar onzen groten voorganger en stichter Pater van den Elsen, want hem zijn wij op de eerste plaats alle dank verschuldigd. Hij was het, die de grondslag legde voor het hechte

fundament waarop het grote gebouw van onze organisatie is opgetrokken. Hij was het, die kruis en ploeg samenbracht en daaruit vormde datgene wat we thans als machtige Boerenbond bezitten om onze rechten te verdedigen en om onze aanspraken te doen gelden.

Na hem gaat onze dank uit naar hen die getrouw getreden zijn in het voetspoor van hun groten voorganger en die zonder enige eigenbaat, zonder eigen roem of eer zich hebben ingesteld om dienstbaar te zijn bij het behartigen van onze boerenbelangen. Wanneer wij het feestnummer van het Weekblad van den N.C.B. openslaan zien wij hierin de foto's van een Jan Hermans, de eerste voorzitter van onze organisatie, zijn opvolgers Fr. Gooyaarts en Willem v. d. Ven, mannen die zich geheel hebben gegeven aan onze organisatie. Nooit zullen en mogen wij vergeten hetgeen zij in het verleden voor ons gedaan hebben. Uit niets hebben zij de Boerenstand opgevoerd tot een van de machtigste organisaties van Noord-Brabant.

Een bekwame staf van personeel staat ons ten dienste onder leiding van onzen voorzitter den heer C. Moors en van den secretaris den heer P. J. van Haaren, die al het mogelijke doen om aan de wensen van onze leden te voldoen.

Wanneer wij het tot stand komen en de verdere ontwikkeling van onze plaatselijke afdeling vergelijken met die van de N.C.B., dan vinden wij hierin verschillende overeenkomsten. Was Pater van den Elsen de grote promotor van onze Brabantse Boerenbond, in Deurne was het Pastoor Roes die onze vroegere verarmde Peelboertjes heeft omhoog geholpen uit hun nietig bestaan. Hoewel in het geheel niet verwant aan de boerenstand zag hij bij zijn komst in Deurne direct waar de nood het hoogste was, en waar de helpende hand geboden moest worden.

De ouderen onder onze boeren zullen het zich nog wel herinneren hoe hij, ondanks de tegenstand die hij ondervond, rust noch durvende, voor dat hij onze volgens zijn mening zeer kortzichtige boeren van de waarheid zijner lessen overtuigd had. De grootste tegenstand ondervond hij vooral wanneer het er om ging de nieuwe meststoffen bij de boeren ingang te doen vinden. Het was inderdaad voor velen van hen ook zeer moeilijk te begrijpen hoe het mogelijk was dat men met een zak van dat voor hen onbekende goed meer bemesting in de grond bracht dan met verscheidene karren stalmest. Pastoor Roes heeft gewerkt en wat wij thans bezitten in onze Boerenbond is dan ook gebouwd op de sterke basis die hij eenmaal voor ons gelegd heeft. Om zijn geweldige werkzaamheid in

P. JEGERINGS,

in dienst van 12 October 1904,

als zaakvoerder van 1 Jan. 1921 tot op heden.

geschrijf te kunnen omvatten zal hieraan een apart artikel gewijd worden.

Vervolgens herdenken wij dan onzen eersten voorzitter den heer Jan Hermans, die gedurende de jaren van zijn voorzitterschap steeds met onverminderde ijver gewerkt heeft om de pas opgerichte vereniging uit te breiden en sterk te maken. Hij is waarlijk de grondlegger geweest van de prachtige gebouwen die wij thans bezitten; immers hij schonk de grond en bouwde het eerste pakhuis waaraan later door zijn opvolgers werd doorgewerkt om het uit te breiden en tot grote bloei te brengen. Grote dank zijn wij aan Jan Hermans verschuldigd voor het werk, dat hij heeft verricht, zich zelf geheel wegcijferend en zonder het minste eigenbelang.

Zijn opvolgers, boeren die weinig of niet geletterd waren, maar beziel met de lust om te werken hebben hun schouders gezet onder het grootse werk en zij hebben zich daarvoor nimmer tijd of duur onthouden. Wij denken hierbij aan een Cornelis Lammers, de eerste tweede voorzitter en opvolger van Jan Hermans. Speciaal memoreren wij hier onzen

derden voorzitter, den heer J. W. Kuunders, die ondanks zijn beperkte ontwikkeling, mede de Boerenbond tot grotere bloei heeft gebracht. Steeds was hij bij de hand wanneer het er om ging de rechten van onze vereniging te verdedigen of hare belangen te behartigen.

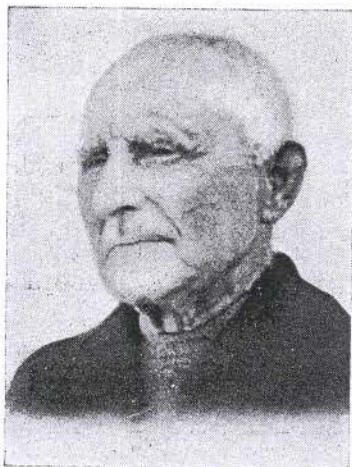
Als laatste in de rij van onze grote promotors denken wij met grote dankbaarheid terug aan onzen laatsten voorzitter den heer Arn. van den Eijnden. Nooit heeft onze vereniging gedurende de tijd van haar bestaan een man gekend die met zulk een grote spontaniteit gewerkt heeft aan de vooruitgang van het pakhuis, het aanpassen aan nieuwe en betere werkmethoden, dan de heer van den Eijnden. Bekend als hij was met de plaatselijke toestanden, wat betreft het wel en wee van den boer in het bijzonder, is hij een grote steun geweest voor onze vereniging. Door niets of niemand liet hij zich terzijde zetten, wanneer hij meende, dat de belangen van onze leden werden aangetast of ook maar enigszins werden bekort. Als een eerlijk en oprecht iemand, die werkelijk voor de zaak wilde werken, verliest onze Boerenbond in hem een stuwkracht die men na de moeilijke jaren van de oorlog die achter ons liggen, zo zeer nodig had. Zo gaarne hadden wij hem gegund, dat hij, na zijn aftreding als bestuurder, in zijn gezin van een welverdiende rust zou kunnen genieten. Jammer genoeg heeft dit echter niet mogen zijn. Reeds spoedig na zijn aftreding is hij na een kortstondige ziekte overleden. Wij biengen hem vanaf deze plaats een eresaluut en wij hopen dat zijn opvolgers bezielde mogen

zijn met dezelfde heerlijke ideeën en dat zij zich, zoals de heer van den Eijnden, geheel en al, zonder het minste eigenbewustzijn of eigenbaat, zullen geven aan de belangen van de Deurnese Boerenbond.

Nadat wij in het kort het voornaamste van hetgeen onze voorzitters in de loop der jaren hebben gepresteerd vermeld hebben, rest het ons nog een blik te slaan op de economische vooruitgang van onze zaak. Wordt een organisatie geleid door een bestuur, een zaak wordt gedreven door den man die als zodanig door het bestuur wordt aangesteld en van wie het wel en wee van zulk een zaak afhangt. Niet altijd zal het voor een bestuur van een coöperatie gemakkelijk zijn den juisten persoon te vinden die als het ware geheel in de zaak opgaat zonder dat de grootte van de economische vooruitgang voor hem op zijn geldelijke verdiensten van invloed is.

De tweede zaakvoerder, de heer P. J. Wylen, die gedurende bijna twintig jaren de economische belangen van de Boerenbond gediend heeft, was een man die zich geheel met de zaak vergroei voelde en er in op ging alsof het zijn eigendom was. Zijn voortvarendheid, zijn koopmanschap maar vooral zijn eerlijk en openhartig karakter zijn het geweest die de Boerenbond de welgezindheid van alle boeren tot in de verre omtrek van Deurne verzekerden.

Dat men van zijn capaciteiten op de hoogte was, bleek wel, toen in het jaar 1921 hem een positie werd aangeboden, die een hogere beloning vormde voor zijn algemene koopmanskracht. Een ogenblik heeft het bestuur

F. v. d. PUTTEN,
zaakvoerder vanaf
de oprichting tot 1902.
(Nog in leven.)

P. J. WYLEN,
zaakvoerder van 1902 tot
31 December 1920.
(Overleden.)

L. v. d. MORTEL,
in dienst van 15 Nov. 1905
als kassier van 1906 tot
1 Januari 1945.

toen voor de moeilijkheid gestaan een opvolger voor hem te kunnen vinden. Doch nooit had men zich gelukkiger kunnen prijzen dan toen men het besluit nam om uit het weinige maar zeer vertrouwde personeel dat men toen bezat zich een zaakvoerder te kiezen die van meet af aan zijn voorganger in al zijn kunnen in al zijn capaciteiten kon opvolgen. Dit vormt wel zeker een bewijs hoe het gewone personeel van ons pakhuis in die zelfde tijd medeleefde met de zaak en zich inwerkte in de gang van zaken. Er werd gewerkt waar werk was, en dit maakte het mogelijk dat men in die tijd nooit voor niets naar de Boerenbond kwam. Men kende zijn werk maar bovendien wist men elkander, indien noodzakelijk, te allen tijde te vervangen. Bij de lange werkdagen die gewoonlijk duurden van 's morgens 6 tot 's avonds 7 uur, vond men in die dagen wel niet de overeenkomstige beloning, maar men vond het als het ware een eer te kunnen werken voor de opbloei van een zaak waaraan men zich nauw verwant voelde.

Het is onmogelijk om hier ook maar in de kleinste omvang een beeld te geven van al hetgeen onder de zeer bekwame leiding van den nieuwen zaakvoerder, den heer P. Jeegerings, in de loop der jaren tot stand is gekomen. In onze beschrijving over de opkomst van het pakhuis zullen wij zien dat de jaren na 1921 tot heden, de tijd van zijn zaakvoerschapschap, wel de jaren zijn geweest waarin de Boerenbond tot de hoogste bloei is gekomen.

Niemand onzer leden zal ook maar in de verste verte vermoeden wat Peer voor de zaak in het algemeen maar ook voor vele leden in het bijzonder, wanneer zij in velerlei moeilijkheden zijn hulp inriepen, gedaan heeft.

Onder hem beleefde de Boerenbond zijn geweldige uitbreiding. De omzet van veevoeders en granen nam elk jaar in zeer aanzienlijke hoeveelheden toe, de handel in hooi en stro werd ter hand genomen, de afzet van kippeneieren bereikte zijn hoogtepunt. Uit de boeken hebben wij kunnen vaststellen dat juist in de jaren na 1921 begonnen is kunnen worden met het geven van subsidies aan de onderafdelingen en aan verenigingen en instellingen ter plaatse. Deze bedragen belopen mede met de uitkeringen aan goedkoop kunstmest, de korting op afgehaalde en constant betaalde goederen, ruim f 250.000. In dit bedrag zijn niet begrepen de giften die op onregelde tijden bij verschillende gelegenheden en voor verschillende goede doeleinden geschonken zijn.

De baten werden steeds overvloediger en toch kon men de toets der concurrentie met

elke andere verkooporganisatie of met de vrije handel glansrijk doorstaan. De kwaliteit van onze gemengde veevoeders was alom bekend, zodat zelfs de handel van ons pakhuis wilde betrekken. Maar ondanks het feit dat men door zijn uitmuntend koopmanschap aanzienlijk meer winst zou hebben kunnen maken, heeft hij steeds gepleit, voor alles het voordeel en het nut dat men trok uit zijn kennis van zaken, ten gunste van de leden te brengen. Steeds heeft hij gewerkt om uit louter idealisme de zaak zijner boeren tot groter macht te brengen. Hoe hij hierin geslaagd is vindt zijn overvloedige getuigenis in de geweldige belangstelling die hij heeft mogen ondervinden uit de gehele zakenwereld bij gelegenheid zijner ambtsjubilea.

Nog vele plannen had hij op zijn programma waarvan de uitvoering door het uitbreken van de oorlog achterwege moest blijven. De moeilijkheden tijdens de bezetting zijn niet gering geweest. Het was een zware taak de benodigdheden voor de leden te bemachtigen en op een eerlijke wijze te verdelen; wij willen niet spreken over de last die de bezettende overheid bezorgd heeft.

Nu de vrede is gekomen is hij weer met volle energie aan het werk om mede te helpen de boeren over hun moeilijkheden heen te helpen. Geen moeite is hem te veel om te trachten de leden van het nodige te voorzien. Met ons aller medewerking zal hij hierin zeker slagen.

Ons rest nog te gedenken twee van zijn naaste medewerkers uit het verleden n.l. de heer C. H. van den Eijnden z.g. en de heer L. van de Mortel.

Nooit heeft een boekhouder zich zodanig van zijn taak gekwetend dan de heer C. H. van den Eijnden. Hij stond bekend om zijn nauwgezetheid en de stipte afwerking van hetgeen hem werd opgedragen. Bovendien kenmerkte hij zich door zijn humoristisch en eenvoudig karakter.

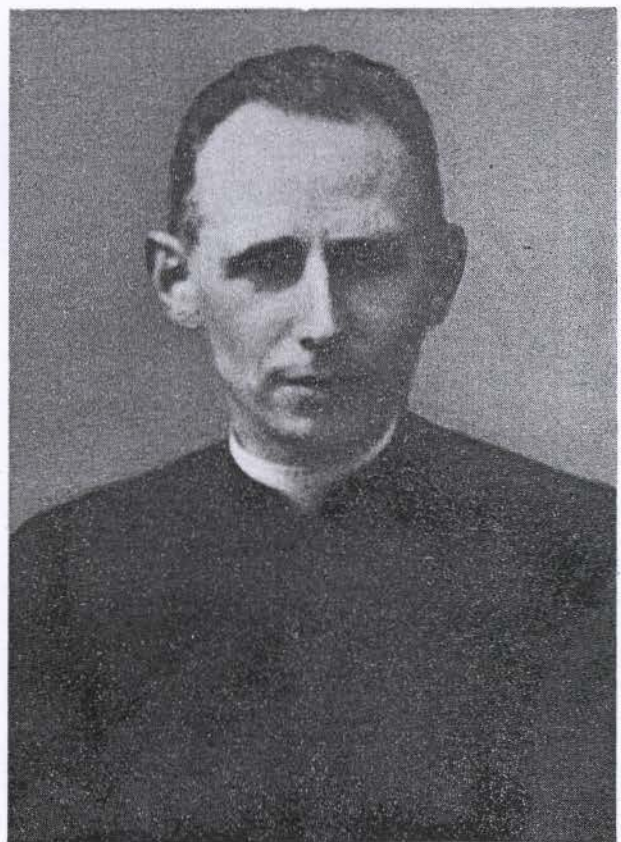
Vanaf de eerste rapporten die wij van de inspectiedienst over zijn gevoerde boekhouding inzagen, vonden wij steeds vermeld: „De administratie werd door uwen boekhouder met de „bekende“ nauwkeurigheid gevoerd“.

KAPELAAN F. VAN DEN HEUVEL,
van 1909 tot 1915.

KAPELAAN R. BARTEN,
van 1915 tot 1922.

PASTOOR A. WITLOX †
van 1942 tot 1945.

PASTOOR J. P. v. DINTER,
van 1945 tot op heden.

In ons archief zijn ze nog te vinden, de boeken, welke hij gedurende zijn ruim 35-jarig dienstverband heeft bewerkt, copieerboeken waarin de correspondentie nog volgens de oude trant, maar daarom niet minder keurig, werd afgedrukt.

Hij kon alles van de zonnige kant bekijken en wist door zijn rake gezegden steeds de lachlust van zijn gezelschap op te wekken.

Ook de heer C. H. van den Eijnden is te vroeg van ons heengegaan. Toen hij in 1942 door ziekte verhinderd was zijn werkzaamheden voort te zetten, konden wij niet vermoeden, dat hij zo gauw uit ons midden zou worden weggenomen. Een kracht hebben wij in hem verloren maar een voorbeeld in hem blijft behouden voor zijn opvolgers.

De heer L. van de Mortel, de man van de kassa, onder de boeren bekend als Nardje, wedijverde als het ware met van den Eijnden in stiptheid. Menigeen zal zich wel eens afge-

vraagd hebben: „Hoeveel geld heeft Nardje in die 40-jarige diensttijd door zijn handen laten gaan?”

Hij liet zich niet van de wijs brengen door de steeds weerkomende seizoendrukten, wanneer de klanten zich bij tientallen aan het loket verdrongen. Ook wanneer in de oorlogsjaren de afleveringen gedekt moesten zijn met geleidebiljetten en bestelbonnen heeft hij zich terdege van zijn taak gekweten en wij kunnen dan ook met de meeste voldoening terugzien op zijn bijna 40-jarige ambtsperiode.

Tenslotte bestaat het overige personeel uit mensen, die er zijn mogen. Er is veel werk verzet op het pakhuis en er heerst altijd een opvallende geest van eensgezindheid.

Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van de rij van werkers voor onze organisatie. Wij mogen deze mannen als voorbeeld stellen voor hun opvolgers en tot de laatsten zij gezegd: „Doe insgelijks als dezen en de Boerenbond zal er wel bij varen.”

PASTOOR ROES DE ONVERMOEIDE

TEGENWOORDIG STAAN WE WEL IN DE TEEKENEN DER GOUDEN JUBILEA. ONLANGS NOG HERDACHT DE N.C.B. MET GROOTEN PRAAL EN LUISTER ONDER HET opvoeren van een grootsch openluchtspel naar echt middeleeuwschen trant zijn vijftigjarig bestaan en ook de Z.N.Z. maakt zich op om op passende wijze het feit van zijne oprichting, ruim een halve eeuw geleden, te gaan herdenken.

Beide zijn centrale organisaties, bundels van samengebonden krachten, verspreid liggende over een uitgestrekt rayon, hetzij dan van zelfstandige plaatselijke boerenbonden dan wel van melkfabrieken, welke in het genot van een eigen zelfstandigheid als de stralen van een lichtbundel in een hoofdcentrale samenvloeien.

En toch valt er een groot om niet te zeggen principieel onderscheid in de tot stand koming waar te nemen. In aanmerking genomen het feit, dat de N.C.B. in hoofdzaak is eene cultureele godsdienstige organisatie, terwijl de Zuivelbond meer onder de sociaal-technische moet worden gerangschikt, is hun oorsprong geheel verschillend geweest. Is de Zuivelbond immers een samenstel van zelfstandige eigen organisaties of fabrieken bij wie de drang opkwam tot vereeniging, gedreven door de zucht om in coöperatieven verkoop de te vervaardigen producten aan den man te brengen tegen de hoogst mogelijke prijzen: de stralen werden van de diverse fabrieken zelf uitgezonden om samen te vloeien in de toporganisatie; bij den Boerenbond daarentegen ging de bestraling uit van ééne centrale, welke er reeds was vóór de plaatselijke bonden met het doelbewuste streven dezen te creëren of op te richten. Het groote vraag-

stuk, waarmede de geleerden zich zoo plagen, wat er dan wel het eerste is geweest, de kip dan wel het ei, behoeft hier geen oplossing. De kip van den N.C.B. — om het beeld verder uit te werken — is de groote broedcentrale geweest, waaruit in het einde der vorige en het begin der tegenwoordige eeuw de afzonderlijke bonden zijn voortgekomen, als even zoovele gelegde eieren, welke plaatselijk werden uitgebroed mede onder het koesterend toezicht van bekwame personen, die het nut van de plaatselijke organisaties inzagen, hetzij die dan van algemeen gemeentelijken dan weer van plaatselijken of parochieelen aard waren.

Onder degenen dan, die, gedreven door het óevies of den klaroenstoot van onzen grooten Paus Leo XIII het „miseceor super turbam“ „ik heb medelijden met de schare“ in die door onze jongeren haast niet te begrijpen arme bestaansperiode voor onze boeren zich dezer welzijn ter harte namen, moet op de eerste plaats de parochieele geestelijkheid genoemd worden, die zich naast de geestelijke en godsdienstige verheffing ook de tijdelijke opbeuring van den boerenstand voor oogen stelde. En onder dezen mag na Pater van den Elzen in het algemeen, de toenmalige Kapelaan van Deurne, H. W. Roes, de notaris-zoon van Winssen, voor Deurne allereerst genoemd worden. En het is mitsdien niet anders dan het voldoen van eene eereschuld, nu de N.C.B. van Deurne zich opmaakt het vijftigjarig feest te vieren en naar aanleiding daarvan een gedenkboek uit te geven, eenige regels te wijden aan die groote magistrale, sociale priesterfiguren, zooals wij die allen gekend hebben en die bij oud en jong nog in levendige en dankbare herinnering voortleeft. Hendrik Willem Roes, geboren te Winssen 12 Februari 1864, werd 15 Juni 1889 priester gewijd en na eene tienjarige kapelaansbediening te Alphen a. d. Maas in gelijken rang overgeplaatst naar Sint Michiels-Gestel. Het was op Den Dungen ter pastorie van mijn Oom, dat ik de eerste kennismaking had met Kapelaan Roes van St. M.-Gestel. Levendig nog herinner ik mij, hoe hij in den pastorie-tuin ons allen eensklaps deed opschrikken door, verborgen staande achter een dichten struik, het geloei van een koe na te bootsen: in het voortbrengen van alle mogelijke dieregeluiden was hij een matador en wist hij daarmede vooral de kinderen te boeien en vermaken.

Zijn groote arbeid voor den Boerenbond ligt in Deurne, alwaar hij in 1902 werd benoemd tot Kapelaan. De Boerenbond ter plaatse, was er reeds een zestal jaren, dank zij mede de Jan Hermans, bouwheer en bewoner van

Mariahof, thans bewoond door notaris Tromp. Industrieel uit Helmond en mitsdien niet voortgekomen uit den boerenstand heeft hij zich van den aanvang af geheel gegeven aan de boerenorganisatie zoowel gewestelijk als plaatselijk en dient hij eene vermelding in dankbare herinnering.

De bond dankt nochtans de groote vlucht welke hij heeft genomen vooral aan Kapelaan Roes, die zijne geheele persoonlijkheid inzette en zonder diens initiatief en dynamische kracht, zou deze nooit geworden zijn, wat hij thans is: een der voornaamste en sterkste plaatselijke organisaties in de provincie om niet te zeggen in geheel Nederland.

Doch niet alleen zijn geestelijke vermogens als priester wierp hij in de weegschaal — zij vormden uitteraard zijne hoogste drijfveer — ook charitatief wist hij in te grijpen, waar en wanneer zulks maar noodig was. Het Deurne toch van nu 50 jaren geleden zag er geheel anders uit dan heden ten dage. Over het algemeen waren het hard ploeterende keuterboeren met armzalig vee in dampige, vunzige, ouderwetsche potstallen, welk vee met eene schamele geit, soms een kudde schapen, niet veel meer opbracht dan om te voorzien in de allereerste behoeften van het arme gezin; een massa hunner was nog peelarbeider. Bijna allen zochten bijverdiensten in het steken van turf, welke eenmaal gedroogd, in harden, moeizamen arbeid, dag in dag uit per kar werd vervoerd naar Helmond en verderop gelegen plaatsen, om daar te worden aan den man gebracht. Afwatering bestond er nagenoeg niet in de Peel; de verwerving en verwerking van turf geschiedde mitsdien zeer primitief in en door de z.g. peelkuilen, gelijk vóór de groote ontginningsperiode het landschap bij honderden te zien gaf.

De akkerbouw liet mede ten gevolge van dien peelarbeid alles te wenschen over en de mest uit de potstallen, voorzooverre dan van waarde, was bij lange na niet toereikend om den grond behoorlijk te bemesten. Wel kwam in die dagen vooral de kunstmest in zwang, doch begrip, inzicht en financiën ontbraken om er gebruik van te kunnen maken. En het was Kapelaan Roes, die zich aan de landbouwstudie zette en de boeren door middel van zijn blad „Rust Roest”, door plaatselijke lezingen, door zijn nooit volprezen boekjes of handleidingen over de bemestingleer, welke bij elken herdruk meer en meer uitdijden, de theorie trachtte bij te brengen over de kunstmesting, waarvan hij de idee met kracht en geweld propageerde. Doch niet alleen theoretisch was hij een felle gangmaker, zelf persoonlijk ging hij over tot den aanleg van proefvelden en wanneer den boer de midde-

len ontbraken, greep hij, zooals een hunner zich typisch tegenover mij uitdrukte, den geldbuidel bij den tip en strooide hij met kwistige hand het geld onder de boeren uit voor den aankoop van kunstmest. In macht van artikelen propageerde hij bovendien de vereenigingsidee en met en ook wel eens tegen Pater van den Elsen verschenen er ter zake artikelen in de diverse bladen. Meer om de fijne zinspeling op den naam, zoo komt het mij voor, dan wel om den ernst gewaagde schrijver Roes van „Weg met de elzen heggen” zooals die zijn geplant rondom de akkeren weidevelden in de Meijerij, welke de volle waardeering en belangstelling hadden van den Pater, die als boerenzoon van de hei mogelijk meer oog had voor natuurschoon dan wel de van afkomst rijke jongen van de klei, die meer op productiviteit en opbrengst scheen te letten! Trouwens hebben de geweldige zandstormen van een viertal jaren geleden het nut van de heggen in het algemeen niet afdoende bewezen, afgezien nog van haar belang voor een goeden vogelstand ten behoeve van den landbouw?

De tijd is te kort en de plaatsruimte te gering om dit veelzijdige priesterleven naar behoren te kunnen belichten; een gansch boekdeel zou zijn te vullen met zijn arbeid als emancipator van den zandboer.

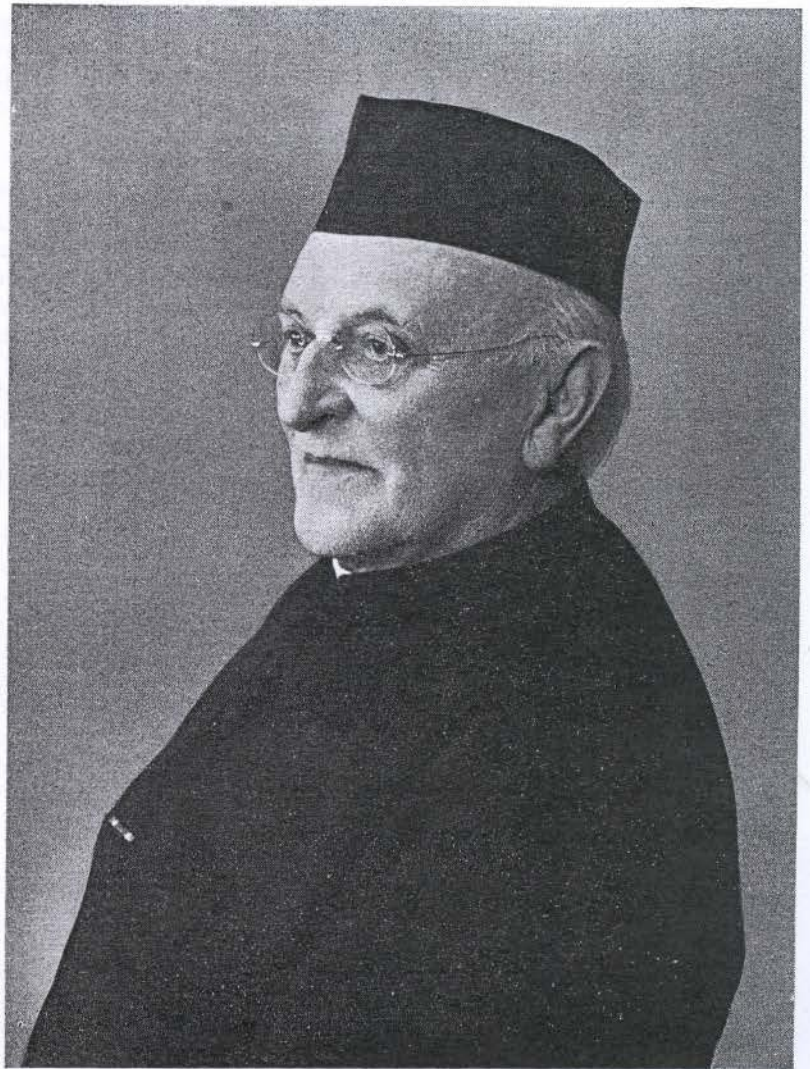
Maar daar zou het niet bij blijven; zelf van de klei afkomstig zou hij na een zevenjarigen arbeid als Kapelaan te Deurne worden overgeplaatst als Pastoor naar het kleidorp Kessel. En hier gooide hij het weer over een anderen boeg, of om eene tegenwoordig meer gebruikelijke spreekwijze te gebruiken — werd de motor Roes onmiddellijk overgeschakeld in eene minstens gelijke hooge versnelling. Van eene lagere was zijn motor niet voorzien en daarom was het steeds zoo moeilijk hem bij te houden.

Tengevolge van de hooge standen der Maas en van de herhaaldelijke overstromingen der Beersche Maas waren de boeren van het Kwartier van Maasland, die van den Maaskant wel in het bijzonder, gedurende de lange wintermaanden tot nietsdoen gedoemd, werken op het drassige dan wel overstroomde land behoorde nu eenmaal tot de onmogelijkheden. Bovendien heerschten er schrijnende pachttoestanden en het harnas aan te gespen en den strijd aan te binden tegen al die kwalen en wantoestanden, ja, dat was juist een kolfje naar de hand van den van strijdlust blakenden notariszoon, Pastoor Roes van Kessel. Pastoor geworden te Deurne mocht hij ten slotte met zijne medestrijders succes boeken, doordat de Maas werd gekanaliseerd, al moest er eerst nog een verschrikkelijke

watersnood heengaan over de lage landen van Noord-Oost-Noordbrabant, voor de streek volkomen watervrij werd.

Daarmede was de tijd gekomen voor de bewoners om den landbouw-voorlichtingsdienst van hun vroegeren Pastoor, met wien zij nog voortdurend contact in Deurne onderhielden, zich ten nutte te maken. Goed was die omme-zwaai door Pastoor Roes gedurende zijne tienjarige Kesselsche periode voorbereid; met Dr. Rauwerda, de eerste Nederlandsche gras-specialist, zooals deze genoemd werd, heb ik in dien tijd onder leiding van Pastoor Roes den geheelen Kesselschen polder doorkruist als studie-object om aan te toonen, welke grassen er niet thuis hoorden en hoe de toestand moest worden verbeterd. Het was eene zeer leerzame excursie. Een zekeren winter, toen alles diep onder water stond en de wateren hard bevroren waren, heb ik hem per schaats bezocht in gezelschap van de Kapeiaans B. v. Krieken van Geffen en M. v. d. Ven van Nuland. Na de schaatsen te hebben afgebonden kwamen we na een kort eindje loopen achter in den pastorietauin en door eene achterdeur het huis betredend vonden we in de zuidelijke achterkamer in een koesterend winterzonnetje Pastoor Roes volop aan de studie, de tafel geheel bedekt met een stapel ingebonden landbouwbladen en de studax vol ijver aan het werk voor zijn bekend landbouwblad „Rust Roest“. En hier mogen we weer eene eigenaardigheid van hem signaleeren; in het groote gilde der werkers vervulde hij zijn taak op eene eigenaardige wijze; hij vormde een eigen smaldeel zonder innigen samenhang met het groote geheel en viel dan aan volgens eigen taktiek en oordeel. Uit den aard der zaak bracht zulks moeilijkheden mede en gaf het in de algemeene leiding wel eens ontstemming. Toch sloegen zijne woorden in en ik heb eens bij gelegenheid van een ruilverkaveling van gronden een braven katholieken Langstraatschen boer ontmoet, die den ganschen dag door in het veld spreekwijzen en citaten van Pastoor Roes aanhaalde zoo raak en toepasselijk op elk moment, dat ik bewonderend naar den man opzag en hem om zijne rijkheid van stof benijdde. Toen ik in Groningen eens werd voorgesteld aan een landbouwer en deze hoorde, dat ik van Deurne kwam, was mede zijn spontaan gezegde: „Kijk het Deurne van Pastoor Roes: schoon is een kuisch geslacht in den glans der deugd.“

Ook andere vraagstukken hadden zijne volle aandacht en zoo hebben wij te zamen in den loop van 1909 te 's-Hertogenbosch lezingen gehouden over het toenmalige voor die streek rondsom Oss zoo brandende vraagstuk: „de

PASTOOR H. W. ROES †
*Geestelijk Adviseur van 1902 tot 1909
en van 1922 tot 1942.*

Nederlander in Duitschland". Vóór den eersten wereldoorlog trokken de Noord-Brabantsche arbeiders bij honderden, zoo niet duizenden, naar Duitschland om werkzaam te zijn aan den woningbouw en in de industrie en vroegen hunne geestelijke en tijdelijke belangen de aandacht van geestelijke en wereldlijke overheid.

Dan lag door zijne benoeming tot pastoor van Deurne weer een ander breed arbeidsveld open voor den socialen priester; het terrein was hem als zijn vroegeren werkkring door en door bekend, maar de structuur was gedurende zijne afwezigheid van tien jaren mede door de oorlogsomstandigheden gedeeltelijk veranderd. Aanvankelijk beijverde hij zich ten eerste om het vraagstuk van den

kleinen boer tot eene goede oplossing te brengen. Groote complexen grond waren en werden ontgonnen en het liefste had hij die gezien in handen van de vele kleine boeren en van de talrijke, die zich als zoodanig wilden vestigen en hem het naast aan het hart lagen. De hooge bouwkosten van bedrijfsgebouwen op landerijen van betrekkelijk geringen omvang maakten zulks evenwel onmogelijk, afgescheiden nog van de vraag, of het bij de veranderde conjuncturen verantwoord was, nog bedrijven te stichten onder dien toestand? De gemeente van haar kant zag er meer nut in voor de bestaande kleine bedrijfjes door de toebedeeling van grond hetzij dan ontgonnen dan wel onontgonnen, naar gelang de situatie zulks meebracht, de bestaansmogelijkheid te vergrooten met benutting mitsdien van de bestaande gebouwen en de nieuwe bedrijven daarentegen in eens te brengen op minstens twaalf hectaren, liefst nog eenigszins grooter, om daardoor de kosten der gebouwen per ha zooveel mogelijk te drukken, hetgeen ook was overeenkomstig den eisch van de destijds (1920) in het leven geroepen Rijkscmissie voor de ontginning van woeste gronden, die als basis voor hare bijdragen hoogstens f 1000,— per bunder tot een maximum van f 12000,— in totaal verleende. Toen de landbouwcrisis in de dertiger jaren opkwam, vielen er helaas ook onder deze pioniers nog talrijke mislukkingen over het geheele land te boeken.

Dan het vraagstuk van steun voor den kleinen boer maar aangepakt op eene andere wijze, zoo oordeelde de nimmer rusteloze Pastoor Roes, die de bekende zinspreuk „Rust Roest” tot de zijne had gemaakt. De kippenteelt opende nieuwe perspectieven, waarmede dan weer hand in hand ging de maisteelt, welke in hem wel den warmsten voorstander van het gansche land kon begroeten. De jeugd kreeg eene belooning voor de grootste kolven

met de talrijkste maiskorrels bij hem ter pastorie bezorgd.

Groote belangstelling toonde hij voor het landbouwonderwijs in al zijne nuances en dank mede zijn initiatief kwam hier eene lagere landbouwschool tot stand.

In samenwerking met de Eerw. Zusters van Veghel richtte hij eene Huishoudschool op, doch buiten groot organisatorisch en Rijksverband, aangezien eener zijner meest kenmerkende eigenschappen was: het baas in eigen huis zonder onnoodige tusschenkomst van derden.

Het ligt voor de hand, dat bij eene dergelijke geaardheid van den persoon Roes, hij zelf het adviseurschap waarnam van Boerenbond en Leenbank en dat aan niemand anders toe-
vertrouwde.

Hiermede heb ik in den ruwe geschetst het hoogst verdienstelijke leven van Pastoor Roes z.g. Onvolledig voorzeker is deze schets, welke slechts eene karige aanvulling is van het Gedenkboek, uitgegeven bij gelegenheid van zijn gouden priesterjubilé 1889—15 Juni 1939. Tijd om dieper in te gaan op deze veelzijdige persoonlijkheid die ten volle beseftte, dat eendracht in het organisatieleven ook macht beteekent, mits ten goede gebruikt, ontbreekt, wijl de drukker staat te wachten op deze bijdrage.

Niet beter kan m.i. het innerlijke gemoed van Pastoor Roes worden weergegeven dan door in eenigszins gewijzigde woorden aan te halen het gedicht van den priester-dichter Gezelle „Als ge naar het kooren luistert”, laatste couplet:

Ach! 'k En gave om al het schoone,

Dat de heldere zonne ziet,

— Deurne, Deurne spant de kroone, —

neen — ik nog mijn Deurne niet!

Deurne, 25 Sept. 1946.

J. C. VAN BEEK.

ARNOLDUS

v. d. EIJNDEN †

Een bijzonder woord mag in dit Gedenkboek niet ontbreken over Arnoldus van den Eijnden, die zoo'n belangrijke taak heeft vervuld in de thans jubileerende organisatie.

Hij werd als bestuurslid der organisatie gekozen in het jaar 1920 en heeft deze plaats met eere gevuld. Wie hem nader mocht leeren kennen, heeft in hem leeren waardeeren de groote liefde, waarmee hij zich kweet van de taak die hij op zich nam. Waar hij met woord of daad de behulpzame hand kon bieden, steeds was hij present.

Steeds was de organisatie bij hem nummer een, en steeds trachtte hij, met alle middelen waarover hij beschikte, haar bloei te bevorderen. Niet alleen op economisch, maar ook op godsdienstig-zedelijk gebied bevorderde hij haar belangen.

Veel tijd heeft hij zich opgeofferd voor de vereeniging. Voor ieder had hij een opwekkend woord en een woord van troost en opbeuring waar dit noodig was.

Moeilijke jaren waren het voor hem tijdens de bezetting.

In de algemeene verwarring die er heerschte bleef hij echter de voorzitter, handelende volgens de richtlijnen door de Kerkelijke Overheid gegeven. En toen de overweldigere ingreep in het economische leven, en menig dreigement de bestuurders der organisatie het leven vaak moeilijk maakte, bleef hij als man van plicht trouw op zijn post.

Als voorzitter der opgerichte Aan- en Verkoopvereeniging wist hij de bezittingen van

A. VAN DEN EIJNDEN †
*Voorzitter van 31 December 1936
tot 5 April 1945.*

de Boerenbond mede te behouden en in een der eerste vergaderingen na de bevrijding, kon hij alles weer aan den Boerenbond overdragen.

Tevens wethouder der gemeente, wist hij ook daar de boerenbelangen te behartigen. Vooral het ontginningsbedrijf lag hem na aan het hart en elk werkobject in deze had zijn persoonlijke belangstelling. En wanneer men dan in zijn gezelschap in den zomer de ontginningen bezocht, en de gewassen vaak tierden als op ouden cultuurgrond, dan was van den Eijnden in zijn element.

Helaas heeft echter dat opofferende leven, dat leven van dienen, zijn krachten sterker ondermijnd dan men vermoedde. In een kort tijdsbestek namen zijn krachten sterk af. Gelaten onderwierp hij zich echter aan Gods wilsbeschikking en zijn heengaan geschiedde in volle onderwerping.

Moge zijn optreden voor de bestuurders onzer organisatie een voorbeeld zijn, dan zal zijn beleid, ook na zijn verscheiden, nog medewerken aan den groei en bloei der afdeling.

50 jaar

Pakhuis

Boerenbond Deurne

HET WAS IN HET JAAR 1896 DAT UIT DE BESTAANDE LANDBOUW-CLUBS, DE GEDACHTE NAAR VOREN KWAM OM TE KOMEN TOT DE OPRICHTING VAN EEN VERENIGING die de belangen voor wat betrof de gezamenlijke aan- en verkoop van goederen voor alle boeren in Deurne te behartigen. Niemand zal toen vermoed hebben dat uit deze eerste vereniging, die, alhoewel nog niet officieel erkend was, haar werkzaamheden in dit zelfde jaar in een schuur van Hanneke de Vet begon, eens de latere Boerenbond van Deurne, een van de machtigste zelfstandige Boerenbonden uit onze streken, zou ontstaan. Dat men dit in zulk een kort tijdsbestek van jaren heeft weten te bereiken heeft men op de eerste plaats te danken aan het eerste bestuur dat onder de bezielende leiding van haar eersten voorzitter, de Heer Jan Hermans, van meet af aan zijn gehele kracht heeft ingezet voor het belang der leden van de nog jonge vereniging. Dat er werkelijk vooruitgang in deze boeren-

organisatie zat, bleek wel hieruit dat het eerste pakhuis weldra te klein was, en men op kosten van den heer Jan Hermans een nieuw magazijn moest bouwen om te voldoen aan het gebrek van opslagruimte. Dit pakhuis werd gebouwd over de Vlierdense overweg en is thans nog in gebruik als weegplaats voor varkens. De eerste werkkraft die belast werd met de verkoop van goederen aan de leden was Piet Vogels, die drie dagen per week voor de Boerenbond werkzaam was terwijl hij voor de overige tijd het beroep van thuiswever uitoefende.

De te verhandelen producten bestonden in het begin hoofdzakelijk uit rogge, roggemeel, raapkoek, grint en herpsel. Deze goederen werden vooraf door de leden besteld, door het bestuur aangekocht en meestal direct uit de wagon afgeleverd, terwijl het restant in het magazijn werd opgeslagen.

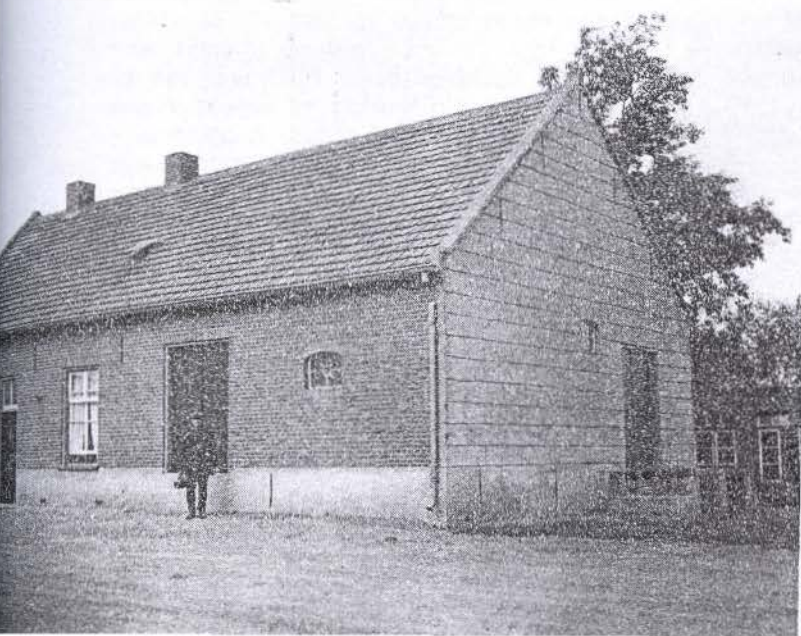
Met de opkomst van de kunstmest, die hier in Deurne door de voorlichting, vooral van den toenmaligen geestelijk adviseur, kapelaan Roes, bij de boeren spoedig grote aftrek vond, kwam men weer spoedig voor de moeilijkheid te staan dat de beschikbare magazijnruimte veel te klein werd. Weer was het de zeer vooruitstrevende voorzitter Jan Hermans, die het initiatief nam tot het bouwen van een groter pakhuis. Hij zelf stelde het bestuur de grond beschikbaar waarop het nieuwe pakhuis zou worden gebouwd. Met het bouwen werd een aanvang gemaakt in de maand Mei van het jaar 1902.

Als eerste zaakvoerder werd in dat jaar door het bestuur als zodanig aangesteld de heer Joh. Wijlen uit Liessel, die tegelijkertijd ook als kassier van de Boerenleenbank optrad. Met de aanvang der werkzaamheden in het nieuw opgerichte gebouw werd begonnen op 7 December van het jaar 1902, nadat Pastoor Bots de plechtige inzegening had verricht.

Daar de omzet steeds toenam, en men niet altijd direct over los personeel kon beschikken, werd in 1904 als eerste vaste werkkraft aangesteld de latere zaakvoerder de heer P. Jegerings. In dat zelfde jaar op 30 October verkreeg de Boerenbond zijn officiële erkenning, waarbij de statuten koninklijk werden goedgekeurd.

Vanaf die datum kwam de Boerenbond onder contrôle van de N.C.B. Aangezien de werkzaamheden als zaakvoerder den heer Wijlen geheel in beslag namen, zag het bestuur zich genoodzaakt een volwaardig boekhouder te benoemen, waarvoor werd aangesteld de heer F. Brouwers. Deze werd echter spoedig we-

Eerste pakhuis van den Boerenbond.

gens verandering van betrekking vervangen door den heer H. Verhoeven.

Vanaf het jaar 1904 dateren ook de volgende onderafdelingen van de Boerenbond n.l. de Onderlinge Paardenverzekering en de Eiervereniging.

Om aan deze zaak nog meer bekendheid te geven werd op initiatief van den geestelijk adviseur Kapelaan Roes een weekblaadje uitgegeven, dat verspreid werd onder alle leden en diverse artikelen en mededelingen bevatte op het gebied van de landbouw alsmede een lijst van artikelen met opgave van prijs die in het pakhuis verkocht werden. Hierdoor nam het aantal afnemers vooral buiten Deurne geweldig toe. Men kwam tot ver in den omtrek o.a. van Handel, Geldrop, Heeze, Someren, Helden, America en Venraij en alle tussenliggende plaatsen. Dit alles getuigt dat door het toenmalig bestuur van de Boerenbond niets is nagelaten om onze zaak groter en steviger te maken.

Aangezien Deurne een drukke leveringsplaats was voor hooi, stro, aardappelen enz. achtte het bestuur het in het belang der boeren dat een weegbrug werd aangelegd.

Reeds in het jaar 1905 had de omzet van goederen reeds zulk een geweldige vlucht genomen dat de omzet in dat jaar reeds steeg tot boven de 100.000 gulden.

In de winter van 1905-'06 werd voor het eerst een aanvang gemaakt met land- en tuinbouwonderwijs. De eerste cursussen werden gegeven door de onderwijzers Gerold uit Neerkant en J. Hendrixx, Hoofd der School te Deurne. Door dit onderwijs kon men reeds spoedig grote verbeteringen constateren op onze landbouwbedrijven, vooral door het gebruik van kunstmest. Dit had weer tot gevolg dat de Boerenbond zich reeds in het jaar 1906 genoodzaakt zag een nieuwe kunstmestloods te laten bouwen. In dit zelfde jaar werd door den heer Lindeman in Deurne de eerste lezing gehouden over het verbouwen van aardappelen en voederbieten. Door de steeds groeiende omzet van kunstmest bereikte in dit jaar de omzet reeds een bedrag van 170.000 gulden.

In het jaar 1907 werd besloten tot het plaatsen van een krachtmotor voor het ophijsen van zakken, het breken van koeken en het malen van chilisalpeter, terwijl in het daarop volgende jaar de eerste maalstoel werd geplaatst voor het malen van graan.

Toen in het jaar 1909 Kapelaan Roes werd benoemd tot Pastoor te Kessel, volgde de Eerw. Heer F. van den Heuvel hem op als geestelijk adviseur. In 1912 bleek het wederom nodig tot uitbreiding van magazijnruimte over te gaan. Hiertoe werd de bestaande

Hoofdmagazijn van den Boerenbond met annex kantoren van Boerenbond, Boerenleenbank en V.V.O.

benedenzaal, die als vergaderzaal dienst deed, opgetrokken, terwijl de bestaande zaal voortaan werd gebruikt als pakhuisruimte. Ook werd in dat jaar het personeel met drie personen uitgebreid.

Het uitbreken van de eerste wereldoorlog bracht ook voor de Boerenbond grote moeilijkheden mee. De geldcrisis maakte het noodzakelijk dat de goederen contant of zelfs vooruit betaald moesten worden. Ter verruiming van het werkkapitaal werd bij de Boerenleenbank een credit aangeaan van f 10.000.

Een nieuwe technische verbetering werd in onze gebouwen aangebracht door in het jaar 1916 de bestaande gasverlichting te vervangen door een elektrische installatie.

In het jaar 1919 overleed onze eerste voorzitter de heer Jan Hermans, voor wiens ziele rust in alle parochies een H. Mis werd opgedragen. In dat zelfde jaar werden A. v. d. Eijnden en W. v. d. Weyer als leden aan het bestuur toegevoegd. Dat ondanks de moeilijkheden van de oorlog de zaak steeds groter werd, blijkt wel hieruit dat reeds spoedig na de oorlog in het jaar 1920 moest worden overgegaan het crediet bij de Boerenleenbank te verhogen tot 30.000 gulden onder borgstelling van het bestuur.

Als de zaakvoerder de heer P. J. Wijlen per 1 Januari 1921 zijn ontslag aanvraagt, aangezien hij met ingang van die datum was benoemd tot directeur van de N.V. Janssens Kunstmesthandel te Helmond, wordt in zijn plaats P. Jegerings aangesteld.

In de bestuursvergadering van 14 April 1921 werd besloten om de zuiggaskrachtinstallatie

Een der stroschuren met perserij.

te vervangen door elektrische kracht. De zuig-
gasmotor werd in ruil voor een 25 p.k. electro-
motor overgedragen aan de firma Kusters te
Lieshout.

Op 3 Maart 1922 wordt onze geestelijk advi-
seur, Kapelaan Barten, benoemd tot Kapelaan
te Tilburg. De inmiddels in Deurne reeds
benoemde Pastoor Roes, die vroeger als zoda-
nig in onze vereniging werkzaam was ge-
weest, nam wederom het adviseurschap op
zich.

Met het oog op een eventuele toekomstige
uitbreiding van het pakhuis werd in het jaar
1924 aangekocht het naast de Boerenbond lig-
gende pand voor de som van 2490 gulden.

Gezien de steeds toenemende aanvoer van
stro werd door het bestuur besloten over te
gaan tot het bouwen van een grote stroschuur.
Op 23 September 1927 vond de aanbesteding
plaats waarna het werk werd opgedragen aan
den laagsten inschrijver, Jos. Coopmans te
Deurne voor het bedrag van f 6758,—.

Nadat het bestuur reeds gedurende lange tijd
stappen had ondernomen voor het stichten
van een lagere landbouwschool zag het uit-
eindelijk zijn moeite beloond en werd in het
jaar 1927 begonnen met de bouw van een
school met onderwijzerswoning. Als land
bouwonderwijzer wordt benoemd de heer G.
J. van Os.

Bij de liquidatie van de fa. Joh. Lohe, strohul-
zenfabriek te Deurne werd van deze firma
aangekocht het tegenover het pakhuis lig-
gende perceel grond voor de prijs van f 6500.
Door de steeds stijgende vraag naar gemeng-
de veevoeders werd besloten een meng-
machine aan te kopen. Wij hebben gezien dat
in de loop der jaren de Boerenbond is uitge-

groeid tot een machtige vereniging. Het per-
soneel breide zich uit en telde in 1928 twintig
personen. De strohandel is de laatste jaren
vooral aanzienlijk toegenomen.

De eerste moeilijkheden voor onze vereniging
komen in het jaar 1929 bij het uitbreken van
de grote wereldcrisis.

Het jaar 1930 kenmerkte zich door de aan-
houdende daling der prijzen van alle handels-
artikelen. Wat men vandaag kocht bleek mor-
gen weer te duur betaald. Dit betekende voor
onze zaak verlies, doch dit kwam uiteindelijk
onze leden als verbruikers weer ten goede.

In de bestuursvergadering van 4 September
werd besloten een vrachtauto aan te kopen
ten behoeve van de aan- en afvoer van goe-
deren.

Door de geweldige uitbreiding van de pluim-
veestapel was de aanvoer van eieren enorm
gestegen. Hierdoor bleek de beschikbare
plaatsruimte voor het leveren van eieren wel-
dra te klein en werd in 1931 een aanbesteding
gehouden voor het bouwen van een ontvang-
lokaal annex autogarage. Het werk werd
gegund aan den laagsten inschrijver L. de Bijl
voor de som van f 3344,—. Bovendien werd
in de bestuursvergadering van 27 Juni in
beginsel besloten het pakhuis en kantoren te
verbouwen en tevens nieuwe maalstoelen,
mengmachines en andere voor het bedrijf
noodzakelijke machines aan te schaffen. Door
de architecten Martens en Kramer te Ooster-
hout werden ontwerpen gemaakt en op 9
October vond de inschrijving plaats waaraan
door 15 aannemers werd deelgenomen. De
hoogste inschrijving bedroeg 33000 gulden
terwijl de uitvoering werd opgedragen aan
den laagsten inschrijver J. Strijbosch te Gel-
drop voor 22.500 gulden die de verbouwing
tot volle tevredenheid van het bestuur heeft
uitgevoerd. De nieuwe machines werden
geleverd door de Fa. W. Poeth te Tegelen.

Om tegemoet te komen aan de verlangens
van vele leden werd in 1933 een vrachtauto
aangekocht om de voederartikelen en mest-
stoffen bij de leden aan huis te bezorgen. In
die tijd vond de grote concurrentiestrijd
plaats tusschen de Duitse en Spaanse kali-
syndicaten waardoor het voor ons mogelijk
was kalizout van 20 % voor f 1,40 per 100 kg
franco bij de leden te bezorgen. Hier tegen-
over stond dat de prijzen die de boer voor
zijn producten ontving zeer laag waren. Van
regeringswege werd overgegaan tot het ver-
lenen van roggesteun, waardoor de boeren
hun rogge na gedenatureerd te zijn, weer kon-
den terugkopen.

Door kortsluiting in de elektrische leiding
brandde op 12 Juli 1935 de grote stroschuur
geheel af. Het was een geweldige brand zoals

Deurne nog maar zelden gezien had. Een grote partij stro en hooi benevens de stro-pers met motor gingen verloren. In het zelfde jaar ging men reeds over, tot het bouwen van een nieuwe loods, ditmaal opgetrokken uit ijzerconstructie en steen. Het constructiewerk werd uitgevoerd door de firma Hovers uit Tilburg, terwijl het metselwerk werd opgedragen aan M. Philipsen te Deurne. Het geheel geschiedde onder toezicht van Ir. van Houten uit Wageningen.

Door den geestelijken adviseur Pastoor Roes werd een grote campagne begonnen voor de verbouw van korrelmais ten behoeve van de vele kleine boeren, tevens grote pluimveehouders. Dit werk is voor hem een groot succes geworden, want binnen zeer korte tijd werd bijna op iedere boerderij in Peelland, een groter of kleiner perceel mais verbouwd. Om de verbouw te bevorderen zorgde het bestuur dat op het pakhuis pootmais verkrijgbaar werd gesteld en werden zelfs Amerikaanse handpootmachines voor de verkoop aangekocht.

Toen in 1936 de devaluatie intrad, bracht dit een grote ommekeer te weeg op de graanmarkt. Nagenoeg alle artikelen stegen aanmerkelijk in prijs. Daar de Boerenbond op dat moment grote partijen graan in voorraad had, heeft men de leden hiervan laten profiteren door deze voorraad nog tegen de oude verkoopprijs af te geven. Dit is weer een bewijs dat het bestuur er steeds op bedacht was op de eerste plaats te werken in het belang van de leden.

Wegens zijn hoge ouderdom gaf onze voorzitter de heer J. W. Kuunders de wens te kennen ontslag te nemen als bestuurslid en tevens als voorzitter. Hem werd in zijn laatste vergadering dank gebracht voor al hetgeen hij gedurende de bijna 25 jaren dat hij deel uitmaakte van het bestuur, in het belang der leden gedaan had. In de eerstvolgende bestuursvergadering werd de ondervoorzitter A. van den Eijnden als voorzitter benoemd. Doordat Pastoor Roes wegens ziekte verhinderd was als geestelijk adviseur op te treden werd zijn taak waargenomen door Kapelaan Lam.

In 1937 ging men er toe over om aan de leden in verhouding tot de door hen gekochte goederen een bepaald percentage van de geldswaarde uit te keren. Hierdoor werd bereikt dat alleen de goede leden die bij hun eigen organisatie hun producten kochten werden bevoordeeld. Tot nu toe had men het systeem gevolgd, waarbij per ha grond aan de leden

een bepaalde hoeveelheid kunstmest gratis ofwel tegen zeer gereduceerde prijs werd afgegeven.

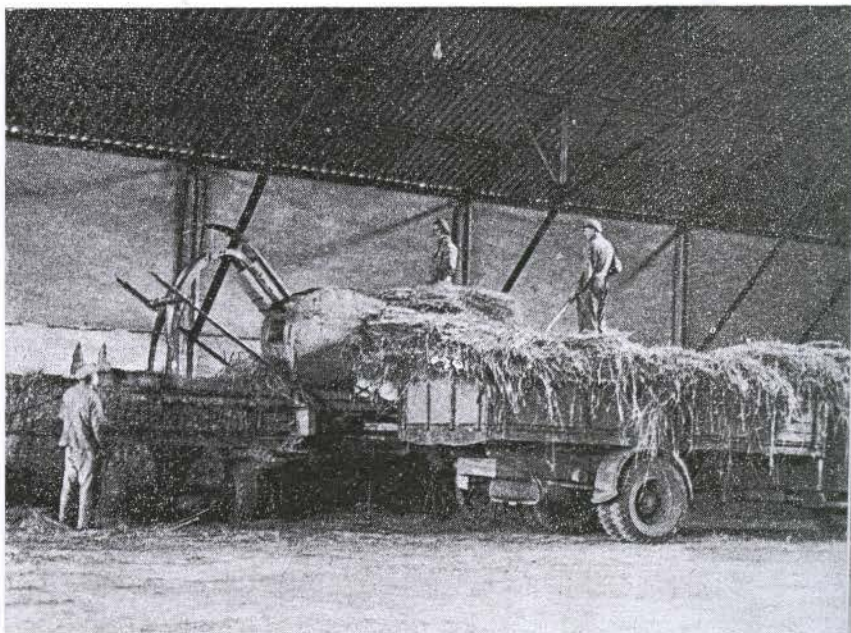
Daar in verband met de steeds hogere eisen die de exporthandel in eieren ging stellen, de contrôle op het sorteren van eieren steeds scherper werd, besloot men in dat zelfde jaar ten behoeve van de Eiervereniging een moderne eiersorteermachine aan te kopen waardoor het sorteren ten zeerste werd vereenvoudigd.

Bij gelegenheid van het 50-jarig priesterfeest van den Zeereerw. Heer Pastoor Roes werd door de Boerenbond als blijk van waardering voor het vele goede door hem aan de Boerenbond en zijn leden bewezen, een studiebeurs aangeboden voor priesterstudenten uit Deurne.

De mobilisatie en vooral het uitbreken van de oorlog op 10 Mei 1949 stelde het bestuur en de leiding van het pakhuis voor grote moeilijkheden. De aanwezige voorraden moesten zo eerlijk mogelijk onder de leden worden verdeeld, door gebrek aan geldmiddelen moest men overgaan tot het verlenen van crediten, de distributie van kunstmest werd ingevoerd, de aan- en afvoer van goederen stond gedurende enige tijd practisch geheel stil.

Aangezien onze waarnemend adviseur Kapelaan Lam als aalmoezenier in het leger was, werd door den Pastoor, de Eerw. Heer J. Donkers als waarnemend geestelijk adviseur voorgedragen en woonde hij op 26 Augustus 1940 als zodanig zijn eerste vergadering bij.

Daar door de bezettende overheid onze stroschuur in beslag genomen werd en men diensengevolge groot gebrek kreeg aan plaatsruimte voor de opslag van hooi- en stro besloot het bestuur de bestaande stroschuur van de Wed. Chr. Linders aan te kopen. Veel plezier heeft men hiervan echter niet mogen beleven, daar deze schuur reeds in 1944 met pers en zeer grote partij geperst stro in vlam-

Interieur van de stroschuur.

men opging. Ook de houten stroschuur langs de Vlierdense weg is in de oorlog door brand vernield. Ondanks deze tegenspoed is het bestuur er steeds in geslaagd de werkzaamheden die de strohandel betroffen, steeds te kunnen blijven voortzetten al moest het persen dan ook voortaan in de open lucht gebeuren.

Toen in het jaar 1941 op bevel van de bezettende overheid de organisatie van de Boerenbond werd opgeheven, en ook het pakhuis zijn zelfstandigheid verloor, brak voor het bestuur een zeer moeilijke tijd aan. Al hetgeen men in de afgelopen jaren met veel moeite en zorg had opgebouwd dreigde plotseling geheel verloren te gaan. Doch nadat door een gevormde commissie, bestaande uit de heren Dr. G. W. M. Huysmans, directeur van de Coöp. Centrale Boerenleenbank te Eindhoven, J. F. Deelen, directeur van de C. H. V. te Veghel, W. Hoefnagels, directeur van de A.B.T.B. en J. Th. Willems, directeur van de L. L. T. B. overleg was gepleegd met de Duitse Landbouw-economische afdeling in Den Haag werden wij weer in staat gesteld onze zaak, zij het dan in een andere vorm, met eigen mensen weer voort te zetten.

In 1942 verloor de Boerenbond een van zijn trouwste medewerkers in den persoon van onzen boekhouder den heer C. H. van den Eijnden, die ruim 35 jaren op de meest correcte wijze de financiële belangen van onze zaak had behartigd.

Ten behoeve van onze vooruitstrevende leden werd op advies van den Rijkslandbouwconsulent op het terrein van de Boerenbond

een pootaardappelbewaarpplaats gebouwd, en werden voor de leden 2500 poterbakjes aangekocht.

Ondanks het feit dat gedurende de oorlog de handel geweldig in omzet verminderde, was men toch nog steeds in staat uit de gemaakte winsten de gebruikelijke subsidies plus de uitkering aan de leden te handhaven.

Als na ruim 4 jaar oorlog op de 24e September 1944 de bevrijding voor Deurne aanbrak bleef onze zaak voor alle schade aan oorlogsgeweld gespaard. Door de oorlogshandelingen bij de algehele bevrijding ontviel het bestuur zijn trouw medelid Frans van de Mortel.

Spoedig na de bevrijding was de eerste gedachte van het nieuwe bestuur er weer op gericht om onze zaak in haar oorspronkelijke rechtstoestand terug te brengen. Wij hopen dat het hun gegeven moge zijn om de oude roem van de Deurnese Boerenbond weer te herstellen, en wij verwachten dat onze vroegere kracht, onze grote eenheid, waardoor ons eenmaal de macht gewerd om te worden wat wij eens waren en wat wij ook hopen te blijven, ons hiertoe in staat zal stellen.

Daar aan Gods zegen alles is gelegen en wij die als organisatie kruis en ploeg in onze banier voeren mogen van God verwachten dat Hij ons die zegen niet zal onthouden. Laten wij, die onze grote eenheid bezitten in ons christelijk geloof, ook steeds één blijven waar de belangen van onze boeren-organisaties dit van ons vragen.

Eenheid maakt macht, onze organisatie werd er door groot gebracht.

*Bestuur, Adviseur en Technisch Adviseur
R.K. Jongen Boerenstand.*

*Bestuur en Geestelijk Adviseur
van den Boerinnenbond Afdeling Deurne.*

*Bestuur en Geestelijk Adviseur
van den Boerinnenbond Afdeling Zeilberg.*

DEURNE IN HET GOUD

„Het goud van de Peel“ dat was ongeveer 150 jaren geleden de minder fraaie roman van Maas. Heeft de turf daaraan zijn naam ontleend of gebruikte Maas een oud beeld? Ik weet het niet. Fel en onbarmhartig heeft hij mistoestanden striemend gegeeseld. Waren zijn beschuldigingen heelemaal juist, zijn bedoeling geheel zuiver? Ik waag niet er over te oordeelen.

Anderen maakten op hun beurt literaire propaganda voor de Peel. Ze gaven bekendheid aan die streek maar volgens mijn opvatting lang niet altijd een juiste kijk erop.

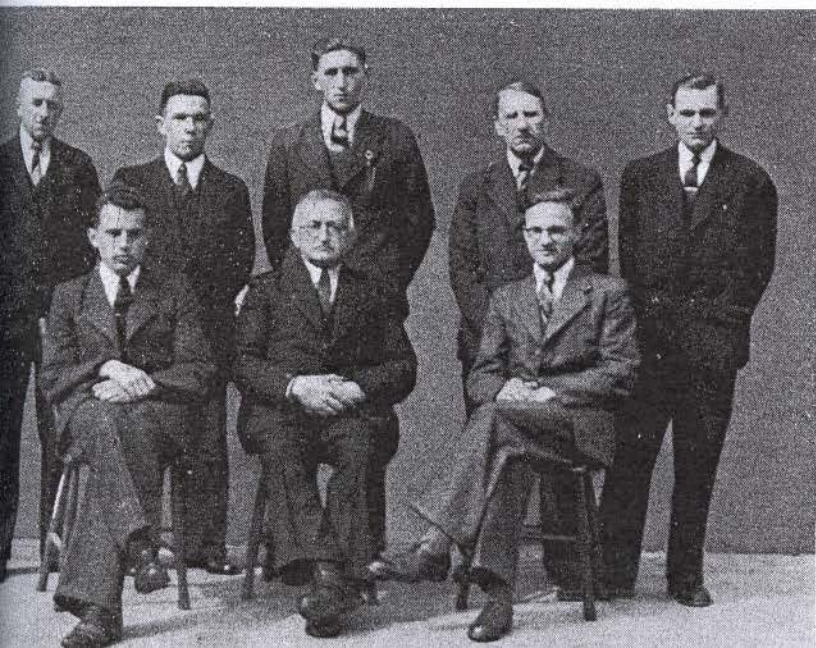
Bij mijn weten is er echter geen groter propagandist geweest voor de Peel dan Pastoor Roes met zijn afdeeling van den N. C. B. Deurne. Propaganda was het voor het nieuwe goud, het gouden koren en de gouden mais, het kostbare boerengezin. 't Is waar, Pastoor Roes heeft de afdeeling niet gesticht, ze bestond reeds toen hij er als kapelaan in 1902 kwam. Wel heeft hij er echter zijn geest, zijn activiteit en zijn streven in gelegd.

Het goud van de Peel, vroeger de rijkdom van het millioenenendorp, raakte in discredit. Arme

peelwerkers en magere gronden waren de erfenis. Toch lagen er in de Peel schatten verborgen, meer waard en langer van duur. Er lagen schatten in de zielen van die menschen, in hun gezinnen en in de ontginnen afgegraven peelgronden en de uitgestrekte heivlakten.

In den geest der menschen sluimerde de drang naar het boerenbestaan. Pastoor Roes wilde den grond binnen het bereik van de menschen brengen, wat mogelijk nog moeilijker was dan de menschen binnen het bereik van den grond. De peelarbeider boer maken, hem behouden voor het land en niet in de stad laten onderduiken, was zeker een mooi ideaal. Het eischte echter het noodige werkelijkheidsbesef. Het idealisme moest verbonden worden met een practischen geest. De idealist, de propagandist Pastoor Roes met een practisch Boerenbondsbestuur en een goed beheerde coöperatie is een combinatie gebleken welke resultaat kon geven. De idealist nam de practijk over en de practicus het idealisme. Ze verbonden geest en stof tot eenheid. Wij willen geen historisch geworden strijdpunten uitdiepen, we willen ze zelfs niet ophalen. De voorzitter van den Peelwerkersbond, die later als bestuurslid van den Boerenbond optrad, is het sprekende voorbeeld van de geschetste activiteit. De weg liep vanuit den turfput over het keuterbedrijfje naar een rendabel boerderijke. Laat de strijd om het kleine bedrijf wat toegespitst geweest zijn, de bedoeling was duidelijk. De omstandigheden gelden als beslissende factoren in de beoordeeling daarvan. Boeren maken uit de eigen bevolking is het ideaal geweest van den jubileerenden bond. Dit is geen gemakkelijke taak geweest. Het ging niet alleen om de ontginning van de gronden, het ging ook om de ontginning van de geesten. De menschen moesten warm loopen en vakkundig gemaakt worden voor de winstgevende, veel arbeid vragende teelt.

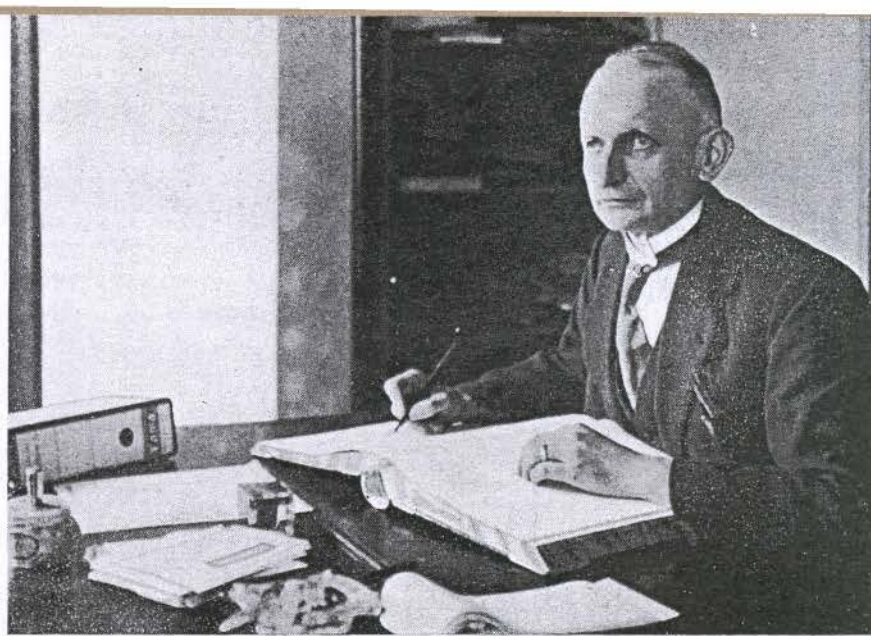
Het kleinvee, speciaal de kippenhouderij, de varkensfokkerij werden bronnen van inkomen, de grove groenteteelt werd in bepaalde tijden een rijke bijverdienste. De propaganda, het cursusonderwijs en het stimulerend subsidiesysteem o.a. in den vorm van kunstmest en zaad- en pootgoed waren de hulpmiddelen. Van het eene gebied naar het andere sloeg die werkkraft over. Het landbouwonderwijs en het huishoudonderwijs werd later gevolgd door de boerenjongens en de meisjes wier ouders nog geleefd hadden van het oude Peelgoud, zij werden nu schat-

Personeel Boerenbond.

gravers naar het nieuwe, de vruchten van het boerenbedrijf voor het boerengezin. Vele afdelingen gaan hun jubilé tegemoet, Deurne is een der eersten. Het is ook om den heel bijzonderen werkring een der merkwaardigsten. Het is om het succes een der verdienstelijksten. Het succes is niet gelegen in de machtige reserve, in de groote omzetcijfers van de coöperatie maar in het feit, dat er boeren zijn gevormd, dat er een landbouwbevolking is opgekweekt, dat de grond ontgonnen, dat de gezinnen gesticht en de geesten bevrucht zijn. In het feit ook, dat Deurne een voorbeeld is geweest voor de zich later afscheidende kerkdorpen, die het voorbeeld met prijszenswaardigen ijver volgend het werk daar ter plaatse hebben voortgezet en het eens door Deurne begonnen hebben voltooid.

CULTIVATOR.

C. H. v. d. EYNDEN

Boekhouder van 23 Juli 1906, Kassier van de Boerenleenbank, overleden op 13 Juni 1942.

Aan den gouden jubilaris den R.K. Boerenbond Deurne

Er is alleszins reden voor om na een marschroute van 50 jaren eens terug te zien op den afgelegden weg en een blik te werpen in de toekomst.

Het geschiedkundige deel wordt verzorgd door andere medewerkers. Het is natuurlijk geweest een eenvoudig begin, sober in alles, zoekend en tastend naar de juiste werkwijze, achteraf beschouwd zelfs onnoozel in zijn middelen. Maar de resultaten van 50 jaren arbeid ten bate van het boerenfolk van Deurne zijn zoo, dat daarop met gerechvaardigden trots mag worden teruggezien.

Nu staat hij gereed om al zijn diensten wederom ten volle te ontplooiën voor zijn honderden leden. Een taak moeilijk in het verleden, nog moeilijker in de toekomst.

Want de toekomst vraagt van een goed werkende Katholieke standsorganisatie steeds meer. Zij vraagt van de bestuurderen een breeden kijk op de vele belangrijke vraagstukken. Zij vraagt een stuwing naar ontwikkeling op uitgebreider terrein dan op dat der techniek van land- en tuinbouw alleen. Zij verlangt met recht, dat de boerenorganisatie positief opbouwend werkt aan de godsdienstige en sociale cultureele ontwikkeling. Zij moet zijn, in effectieven zin, zooals Mgr. Mutsaerts het zoo kernachtig uitdrukt in het feestnummer van het weekblad van den N.C.B. „Voor onze wakkere boeren, voor

onze trouwe boerinnen, onze frissche jonge boeren was en is hij een ervaren gids, een stoere voortrekker, een bekwame helper, een onversaagde verdediger.”

Zij moet bewust be-waren de goede zeden en gebruiken en nog meer doelbewust afweren de gevaren, die den boerenstand bedreigen in dat opzicht. Kortom, de Katholieke Boerenbond moet zijn steeds meer een leger van overtuigde mannen en vrouwen, strijdbaar in den goeden zin voor alle goede zaken ten bate van een folk dat leeft, zooals God wil dat het menschedom leven zal.

Gaarne bied ik mijn beste wenschen aan bij dit gouden jubileum, dat terecht aanleiding mag zijn tot een spontaan en hartelijk feestvieren, gezien de bijzondere successen van het verleden.

Moge onder den blijvenden zegen van O. L. Heer en onder de voorspraak van St. Isidorus uw Boerenbond in de komende jaren nog rijker vruchten oogsten ten bate van het ware welzijn van de groote schare van boeren en boerinnen, jonge boeren en boerinnkens, wier belangen aan uwe leiding en zorgen direct en indirect zijn toevertrouwd.

P. J. VAN HAAREN,
Algem. Secretaris N.C.B.

Tilburg, 23 Sept. 1946.

NA VIJFTIG JAAR

Het is wel op een zeer apart tijdstip dat de R.K. Boerenbond van Deurne zijn eerste grote mijlpaal van haar organisatie en zakenleven bereikt. Een tweede wereldoorlog ligt pas achter ons en het toekomstbeeld is nog zeer vaag. Bracht het einde van de eerste wereld-oorlog het zakenleven weer spoedig in crescendo, deze keer geeft het einde ons nog maar een matige vooruitgang. Maar ondanks dit alles kunnen we toch constateren dat het verlangen naar vooruitgang en heropbouw van al datgene wat in de voorbij zijnde oorlog werd afgebroken, weer levendig is geworden. Direct toch na de bevrijding is men weer begonnen de verloren onafhankelijkheid, de eigen zelfstandigheid, van de Deurnese Boerenbond weer terug te winnen. Onder het overal ontstane streven naar vernieuwing en verjonging kwam voor onze organisatie een nieuw bestuur tot stand, waarvan men mag verwachten dat het de grote traditie van zijn voorgangers zal hooghouden, en in eensgezindheid en samenwerking de belangen van de leden zo goed mogelijk zal behartigen, en hun rechten te allen tijde zal verdedigen. Mogen zij, die thans de leiding van onze Boerenbond vormen een hechte schakel zijn met de grootse tijd van vijftig jaren, waarin hun voorgangers iets hebben opgebouwd, niet voor hen zelf, maar voor al degenen die nu en in de toekomst het grote idee van Pastoor Roes zullen aanhangen, een organisatie te hebben van de boeren en vóór de boeren. Welaan dan, laten wij met volle moed dit nieuwe tijdperk ingaan, dat met Gods zegen zeker even voorspoedig zal worden als het vorige. Onze beste wensen vergezellen dit nieuwe bestuur bij zijn werkzaamheden in het belang van al de leden van onze organisatie.

October 1896-October 1946

Gedurende al die jaren maakten achtereenvolgens deel uit van het bestuur:

Jan Hermans, overleden, Cornelis Lammers, Wouter Kuypers, overl., Johannes Beyers, overl., Leonardus v. d. Eynden, overl., Martinus Wynands, overl., Jan v. Deursen Sr., overl., Willem Swinkels, overl., Arnoldus Nooyen, Jan Willem Kuunders, overl., Jan Engelen, overl., Willem v. d. Weyer, overl., Hendrikus Jacobs, Jan v. Deursen Jr., Arnoldus v. d. Eynden, overl., Hendrikus v. d. Zanden, overl., Martinus Goossens, overl., Louis v. d. Heuvel, overl., Godefridus Sanders, Petrus Joosten, Antoon Louwers, Cornelis v. Bakel, Hendrikus Verbaarschot, Joh. Wilh. v.

Houts, Henricus Maas, overl., Petrus Johannes Aarts, overleden.

Voorzitter:

Jan Hermans,
Arnoldus Nooyen,
Jan Willem Kuunders,
Arn. v. d. Eynden.

Geestelijk Adviseur:

H. W. Roes, Kapelaan,
F. v. d. Heuvel, Kapelaan,
Th. Barten, Kapelaan,
H. W. Roes, Pastoor,
L. Witlox, Pastoor,
P. v. Dinter, Pastoor.

Zaakvoerder:

F. v. d. Putten,
P. J. Wylen,
P. Jegerings.

Boekhouder:

F. v. d. Putten,
F. Brouwers,
H. Verhoeven,
C. H. v. d. Eynden,
H. Jegerings.

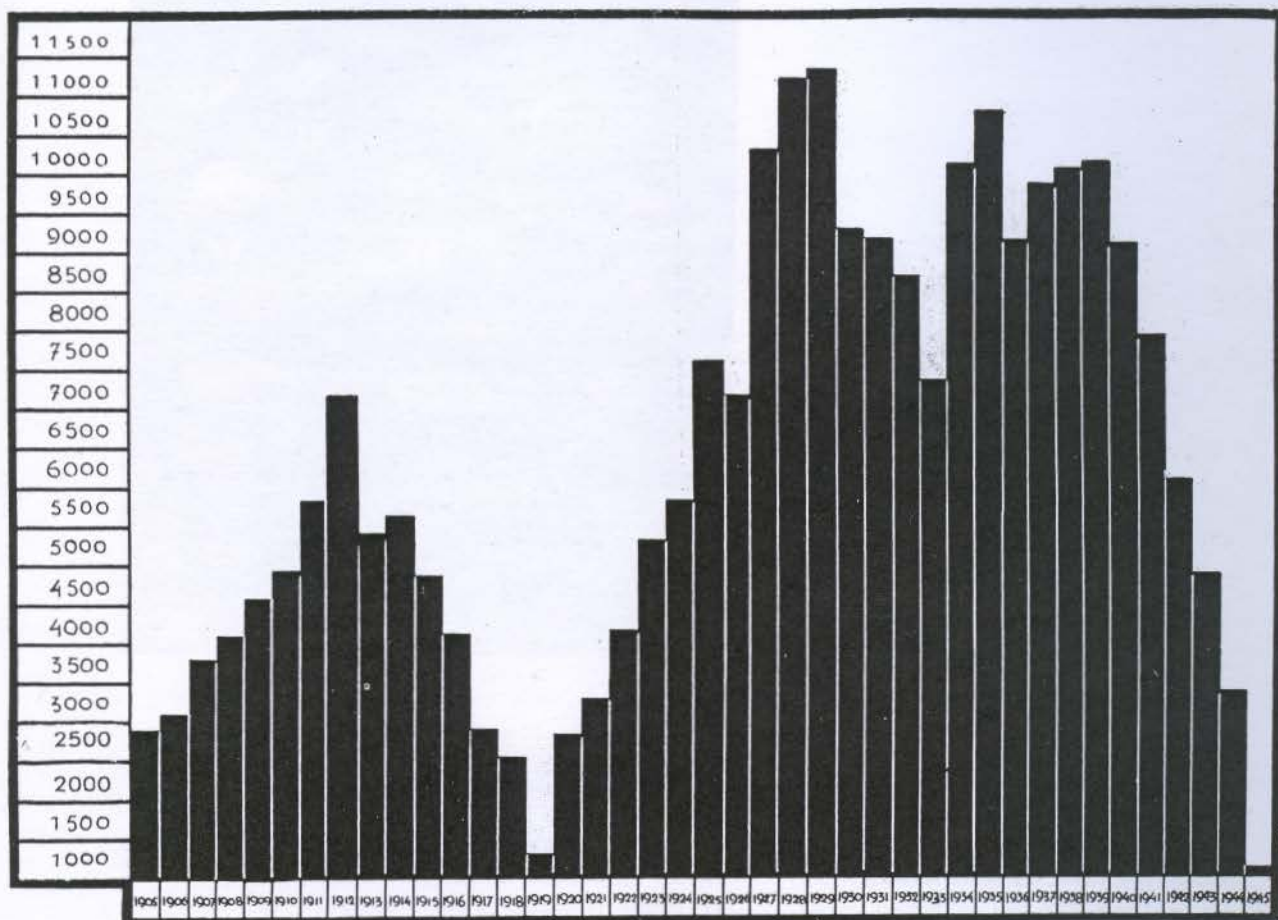
Subsidies 1922-1944

Gedurende het tijdvak 1922—1944 zijn aan de onderstaande onderafdelingen van den Boerenbond en aan plaatselijke verenigingen en instellingen de volgende subsidies verleend:

Paardenverzekering	f 18000,—
Veeverzekering	- 18000,—
Stierhouderij	- 25000,—
Fok- en Contrôlevereniging	- 2000,—
T.B.C.-Vereniging	- 700,—
Varkensfokvereniging	- 350,—
R.K. Jongen Boerenstand	- 2300,—
Rijvereniging	- 225,—
Huishoudschool, Deurne	- 6400,—
Naaischool St. Jozefparochie	- 1050,—
Wit-Gele Kruis	- 1300,—
Harmonie Deurne	- 470,—
Fanfare Zeilberg	- 180,—
Vincentiusver. Deurne, Zeilberg, St. Jozefparochie	- 6400,—
Diverse goede doeleinden	- 5200,—
	<hr/>
	f 87575,—

Bovendien is er gedurende deze jaren aan de leden terug betaald op aangekochte en constant betaalde veevoeders, kunstmeststoffen enz.

	f 98000,—
reductie verleend op meststoffen	- 65000,—
	<hr/>
Totaal	f 250575,—

Omzet van granen, veevoeders en kunstmeststoffen in kilogrammen vanaf 1905 tot en met 1945. en van 1922 tot 1942.

De R.K. Lagere Landbouwschool

Geen stevig gebouw op lossen grond, geen vooruitgang zonder kennis. Ook dit geldt voor den boer.

Waar de ontwikkeling van den landbouw op technisch gebied, gedurende het bestaan van de afdeling Deurne van den N.C.B. in gestagen vooruitgang heeft verkeerd, is het scheppen van ontwikkelingsgelegenheid voor den toekomstigen boer een eerste vereischte.

Gedurende de laatste vijftig jaren is de ontwikkeling van het onderwijs op het platteland tot zijn huidige vorm gekomen. Werd het landbouwonderwijs oorspronkelijk alleen gegeven in den vorm van landbouwwintercursussen, allens werd het onderwijs uitgebreid door stichting van landbouwwinterscholen en werden de jonge boeren uit deze streken aan-

gewezen op de school te Boxtel. Hoewel centraal gelegen in het Oostelijk gebied van den N.C.B. was dit voor de jonge boeren uit Deurne nu toch nog geen gelukkig centrum. De verbindingen waren gewoonlijk moeilijk, de lage bedrijfsinkomsten veroorloofden niet altijd een aanzienlijk bedrag als kostgeld uit te geven, en daardoor hebben slechts weinigen geprofiteerd van deze zoo belangrijke instelling.

Wijnen Dr. van der Zanden, Inspecteur van het Landbouwonderwijs, meende de ontwikkeling van den jongen boer in andere banen te moeten leiden door aansluiting te geven bij het onderwijs der lagere school. En hij was het, die de lagere landbouwscholen in ons land in het leven riep. Het was zijn bedoeling

Bestuur Lagere Landbouwschool.

alle boerenjongens bij dit onderwijs te betrekken door het aantal scholen zoodanig uit te breiden dat practisch elke boerenjongen in de gelegenheid werd gesteld een lagere landbouwschool te bezoeken. Het bezit eener lagere landbouwschool is steeds in diverse afdeelingen als een ideaal beschouwd voor de ontwikkeling van de boerenjeugd en de strijd om haar bezit werd en wordt vaak nog heftig gevoerd.

Deurne kreeg haar school in 1927 en opende daarmee als een der eerste vier landbouwscholen de rij in het gebied van den N.C.B. Gestadig is de belangstelling voor dit onderwijs toegenomen en de groei der school is regelmatig en natuurlijk. Waren de eerste jaren de aanmeldingen vrij bescheiden, de laatste jaren zijn zij van dien aard dat regelmatig de helft der leerlingen moet worden afgewezen. In 1946 overtrof het aantal aanmeldingen ruim driemaal de beschikbare plaatsen.

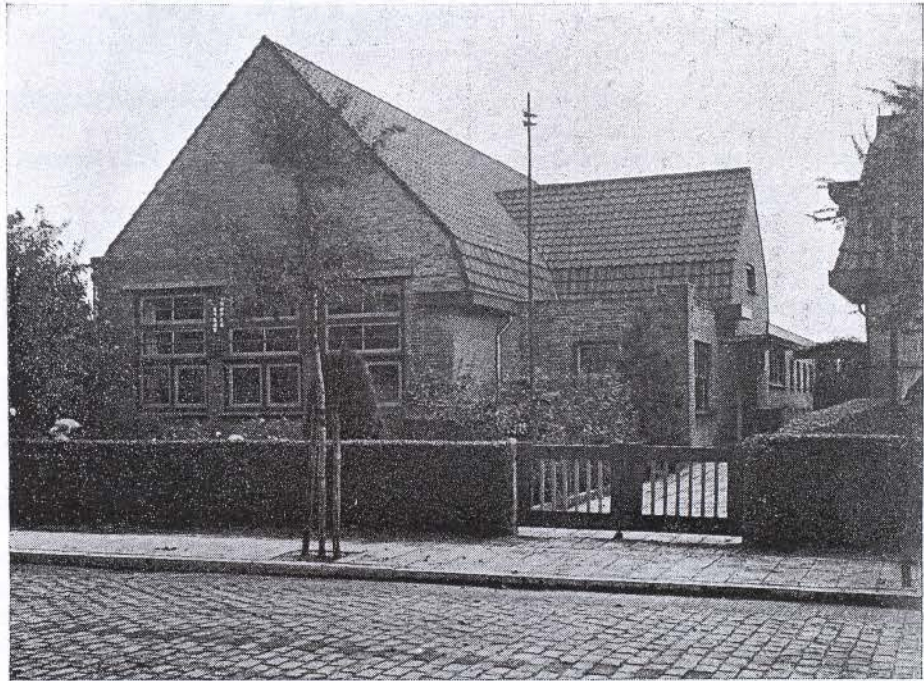
Waar wij zooeven de aandacht vestigden op de aansluiting bij het lager onderwijs willen wij hierop nog een nadere toelichting geven. Wanneer een boerenjongen de lagere school verlaat en in het landbouwbedrijf practisch aan den arbeid gaat zonder verder onderwijs te volgen, heeft hij op lateren leeftijd, als hij dan nog eens wil beginnen, de grootste moeite met zijn studie. De lagere landbouwschool

biedt hem echter in deze wat hij te kort komt. De vakken taal en rekenen blijven de eerste twee jaren op het leerplan. De landbouwwakken worden geleidelijk ingeschoven en er is voldoende tijd voor uitvoerige behandeling der leerstof. De van de lagere school ontslagen leerling kan zich hier verder ontwikkelen en in het algemeen blijft hij zijn studielust behouden. De leerstof heeft zijn belangstelling; immers die dingen, die straks in de practijk van zijn leven zoo'n belangrijke plaats innemen, zijn en blijven aan de orde. Het contact met de school blijft vier jaren bestaan, waarin de vakken van den landbouw voor hem op begrijpelijke wijze zijn behandeld. Ook de kennis op godsdienstig en maatschappelijk gebied wordt den leerling bijgebracht door opname van deze vakken in het leerplan.

De vierjarige geleide studie, waarbij de leerling toch geregeld in de practijk werkzaam blijft kan bij hem den grondslag leggen die voor hem van groote waarde is voor zijn toekomstig bestaan.

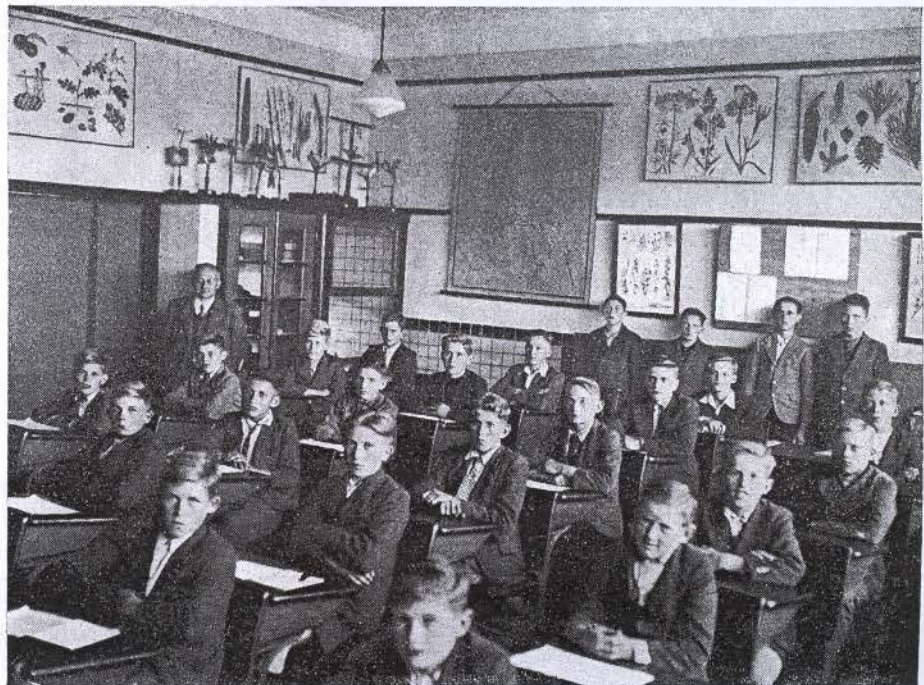
Mogen dan de leden van de afdeeling, in welbegrepen eigenbelang voor hun kinderen doordrongen zijn van het groote nut en voordeel dat het bezit der lagere landbouwschool hun biedt.

F. R. SCHREURS.

R.K. Lagere Landbouwschool, geopend 1927.

Interieur van de R.K. Lagere Landbouwschool

ONS VERZEKERINGSWEZEN

DE BOERENBOND VAN DEURNE, IN HET RAYON VAN DEN N.C.B. EN VER DAARBUITEN SINDE VELE JAREN BEKEND ALS DE BAANBREKER VOOR DE COÖPERATIEVE gedachte, viert in October a.s. zijn 50-jarig bestaan.

Van harte onze gelukwensch.

Met mannen aan het hoofd, als de heer J. Hermans — mede-oprichter van den N.C.B. — en de Zeereerw. Heer Kapelaan Roes, heeft deze afdeeling van den Boerenbond zich uitgebreid tot een der grootste van den N.C.B. De weldaden, die de boeren van Deurne aan hun Boerenbond te danken hebben, zijn niet te beschrijven.

Toen men in de afdeelingen van den N.C.B. er nauwelijks aan dacht, om gezamenlijk kunstmest en veevoeder te koopen, verzezen in Deurne de groote pakhuizen, waar de boeren regelmatig de door hen benodigde artikelen voor hun bedrijf coöperatief konden bekomen.

Deurne begon in grooten stijl met goed omlijnde voorschriften. Op het pakhuys kon de boer terecht, doch alleen tegen *contante* betaling. Van den beginne af werd alle zorg besteed aan een deugdelijke administratie, die jarenlang als een model voor andere soortgelijke ondernemingen kon dienen.

Wij weten van meer nabij, welk een massa werk door Directie en personeel voor hun vereeniging is verricht. Naast de heeren Hermans en Kapelaan — later Pastoor — Roes, verdienen deze een bijzonder woord van hulde en dank.

Ook de Onderlinge Verzekeringen van den Boerenbond vonden in Deurne een flinke deelname.

De Onderlinge Brandassurantie kreeg reeds in 1899 in Deurne vasten voet en heeft zich sedertdien gestadig uitgebreid. In 1899 waren er 26 leden, die zich tegen brandschade hadden verzekerd, met een verzekerd kapitaal van f 101.000,—. In 1925 waren er 483 deelnemers met een verzekerd kapitaal van f 2.441.405,— en in 1945 noteerden we 717 deelnemers met een verzekerd kapitaal van f 5.693.153,—.

De Hagelverzekering heeft zich niet in een groote deelname kunnen verheugen. De gelukkige omstandigheid, dat in Deurne weinig hagelschade is geweest, is wel de reden, dat de boeren dit risico blijkbaar zelf durven dragen. In 1908 werd voor 't eerst tegen hagelschade verzekerd. Er waren in dat jaar 63

deelnemers met een verzekerd kapitaal van f 34.986,—; in 1925 77 deelnemers met een verzekerd kapitaal van f 95.056,— en in 1946 54 deelnemers met een verzekerd kapitaal van f 133.293,—.

De Ziekenhuisverzekering van den N.C.B. — een nog betrekkelijk jonge instelling — heeft in Deurne 51 gezinnen tegen de kosten van ziekenhuisverpleging verzekerd:

In de verplichte verzekering tegen Ongevallen en Ziekte, overeenkomstig de Land- en Tuinbouw Ongevallenwet en Ziektewet mede uitgevoerd door de Bedrijfsvereeniging „De Boeren en Tuinders Onderlinge” en Bedrijfsziekenkas voor Land- en Tuinbouw, als instelling van den Katholieken Ned. Boerenbond, zijn zoo goed als alle werkgevers, die een verzekeringsplichtig bedrijf hebben bij onze bedrijfsvereeniging aangesloten. Bovendien hebben 53 leden zich zelf of hun inwonende kinderen, die in het bedrijf werkzaam zijn, tegen Ongevallen verzekerd.

Uit dit alles is te zien, dat de leden van den Boerenbond in Deurne een belangrijk aandeel leveren in de verzekeringsportefeuille van den N.C.B.

De deelname in de Ziekenhuisverzekering, zouden wij nog graag zien toenemen, overtuigd als wij zijn, dat de kosten van opname en verpleging in het Ziekenhuis, de draagkracht van vele boerengezinnen overschrijden kan. Ook de vrijwillige verzekering tegen bedrijfsongevallen kan niet genoeg worden aanbevolen. Men denke maar eens aan de vele ernstige ongevallen, die in het bedrijf en daarbuiten voorkomen.

Voor het gezin beteekent het een groote geruststelling, als de vader, die steeds in het bedrijf werkzaam moet zijn, tegen ongevallen is verzekerd, omdat de kosten van geneeskundige behandeling zoomede eventueel de kosten van Ziekenhuisverpleging, door deze verzekering worden gedekt. Bovendien de eerste zes weken 80 pct. en daarna 70 pct. van het verzekerde dagloon.

Wij eindigen dit artikel met den wensch uit te spreken, dat de boeren van Deurne zullen willen beseffen, dat op hen de dure plicht rust, deze voortreffelijk functioneerende organisatie, met zooveel zorg tot bloei gebracht, door eendrachtige samenwerking op dit hooge peil te houden en een model te doen blijven voor al de afdeelingen van den N.C.B.

Tilburg, 16 Sept. 1946.

Verzekeringen v. d. N.C.B.
M. BONANTS, Directeur.

